

UDC (УДК) 338.1: 339.562
JEL Classification: F13; F52

Ревак Ірина Олександрівна,
доктор економічних наук, професор,
декан факультету управління та економічної безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: irarevak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1755-2947

Кондро Ігор Володимирович,
здобувач освітнього ступеня доктора філософії у галузі економіки
кафедри соціальних дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: kondro_i@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7416-7562

СЕКТОРАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІМПОРТОЗАЛЕЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Проаналізовано імпорту залежність окремих секторів вітчизняної економіки від надходжень сировини, напівфабрикатів і готової продукції з-за кордону. Наголошено, що українська хімічна промисловість характеризується надмірною імпортозалежністю в сегменті проміжного споживання (понад 80%), у структурі імпорту хімічної продукції найвищу питому вагу має фармацевтична продукція (28%). Виявлено причини високої імпортової залежності легкої та деревообробної промисловості, що є наслідками використання толінгових механізмів і продукції з високим ступенем переробки сировини. Аргументовано, що ступінь імпортозалежності галузей вітчизняного виробництва залежить від таких критеріїв, як рівень технологічності та витратності виробництва.

Ключові поняття: сектори національної економіки, хімічна промисловість, легка промисловість, деревообробна промисловість, імпортозалежність, економічна безпека.

Revak Iryna,
Doctor of Economics, Professor,
Dean of the Faculty of Management and Economic Security,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: irarevak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1755-2947

Kondro Ihor,
Postgraduate Student of the Department of Social Disciplines,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: kondro_i@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7416-7562

SECTORAL ANALYSIS OF IMPORT DEPENDENCE OF UKRAINE'S ECONOMY

Abstract. The domestic economy is characterized by excessive import dependence on both high-tech products and consumer goods, the production of which can be established in the country. This situation is caused by the lack of real structural and institutional reforms, low investment and innovation activity of domestic producers, the use of outdated technological base and the dominance of low-tech industries.

The aim of the study is to analyze the reasons and features of import dependence of certain sectors of the economy of Ukraine considering the share of imports in intermediate and final consumption and the commodity structure of imports.

General and special methods of scientific research, including induction and deduction, analysis and synthesis were used to summarize the conceptual foundations and theoretical foundations of the domestic economy; economic and statistical methods were used to get a detailed analysis of the import dependence of individual sectors of the national economy in terms of product groups and intermediate and final consumption; systematization and generalization methods were used to identify the causes and destructive factors of increasing the level of import dependence of the Ukrainian economy.

The import dependence of certain sectors of the domestic economy is analyzed in the article. It is pointed out that the Ukrainian chemical industry is characterized by excessive import dependence in the segment of intermediate consumption (over 80%). It is grounded that the light industry of Ukraine largely depends on toll raw materials and the use of tolling schemes, the product range is dominated by imported textiles and textile products (over 75%), indices of light industry production and sales have been showing a decreasing tendency since 2017.

The research shows that the structure of imports of the woodworking industry is dominated by products with a high level of technological processing (48 product groups), intermediate consumption accounts for more than 80%, gross capital accumulation in this sector is almost absent.

The article proves that the degree of import dependence of domestic industries depends on such criteria as the level of manufacturability and cost of production.

Key concepts: sectors of the national economy, chemical industry, light industry, woodworking industry, import dependence, economic security.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-3-145-153

Вступ

Сучасний стан зовнішньоторговельних зв'язків України характеризується надмірною імпортною залежністю як щодо високотехнологічної продукції, так і товарів широкого використання, виробництво яких можна налагодити всередині країни. У структурі експорту переважає сировинна продукція, що є абсолютно не виправданим з огляду на наявний в Україні потужний ресурсний потенціал, якісну робочу силу, сприятливі кліматичні умови, географічне розташування, розвинуту індустрію інформаційних технологій. Ще однією особливістю вітчизняної економіки є чималі обсяги тіншового обороту і контрабанди, що свідчить про корупційну складову, а також надмірно ліберальна зовнішньоторговельна політика, в той час як для більшості країн світу пріоритетом залишаються національні економічні інтереси.

Метою статті є аналіз причин та особливостей імпортозалежності окремих секторів економіки України за часткою імпорту у проміжному і кінцевому споживанні та товарною структурою імпорту.

Вагомий внесок у теоретико-прикладне обґрунтування імпортозалежності вітчизняної економіки здійснили Т. Васильців, Д. Венцовський, Р. Лупак, А. Мазаракі, Т. Мельник, Т. Осташко та ін. Секторальні особливості ключових галузей вітчизняної переробної промисловості досліджували Л. Дейнеко, С. Іщук, Л. Коваль, Л. Созанський, В. Точилін та ін.

Зважаючи на вагомий науковий доробок вітчизняних учених, особливої актуально-

сті набувають питання виявлення причин і деструктивних чинників зростання імпортової залежності вітчизняної економіки, що є наслідком неефективної державної політики у різних галузях національної економіки та передумовою виникнення реальних і потенційних загроз економічній безпеці держави.

1. Результати дослідження

Про рівень імпортозалежності окремих галузей національної економіки свідчить їх залежність за окремими видами продукції, сировини чи напівфабрикатів. Особливе місце у цьому процесі посідають показники кінцевого та проміжного споживання, валового нагромадження основного капіталу. Спробуємо проаналізувати рівень імпортової залежності таких ключових галузей вітчизняного господарства, як хімічна, легка та деревообробна промисловість.

За світовими вимірами хімічна промисловість належить до основних сегментів світової індустрії, а хімічна продукція проміжного споживання використовується в усіх сферах сучасної економіки. Із впевненістю можемо стверджувати, що стан розвитку хімічної промисловості визначає рівень конкурентоспроможності національної економіки загалом і характер інноваційних процесів зокрема. У промислово розвинених країнах питома вага хімічної продукції у промисловому виробництві становить від 5–8 до 13–16%, в Україні – менше 3% [1, с. 66].

За структурою хімічних речовин в Україні домінують елементи сировинного походження (добрива та азотні сполуки, пластмаси, син-

тетичні каучуки), а частка імпорту у проміжному споживанні хімічної продукції за останні чотири роки перевищує 92% [2]. Варто зауважити, що хімічна галузь є особливо вразливою до кон'юнктури світового ринку, а така надмірна імпортна залежність є результатом несистемного структурного реформування галузі загалом.

Стосовно кінцевого споживання продукції хімічної промисловості, то її частка у загальному використанні імпортної продукції щороку зростає. Так, у 2015 році цей показник дорівнював 4,0%, а у 2018 році – 11,22%, тобто зріс у

тура імпорту товарів представлена за широкими економічними категоріями у розрізі товарних груп [3]. Обсяги імпорту продукції хімічної промисловості та пов'язаних із нею галузей промисловості впродовж 2015–2019 рр. за товарами проміжного та кінцевого споживання невідмінно зростають. За аналізовані п'ять років сумарні обсяги імпорту зросли у 1,44 раза, позитивною була динаміка щорічних темпів зростання як товарів проміжного споживання, так і споживчих товарів (табл. 1).

Таблиця 1

Товарна структура імпорту продукції хімічної промисловості та пов'язаних із нею галузей промисловості

Найменування груп товарів	2015	2016	2017	2018	2019
Продукція хімічної промисловості та пов'язаних із нею галузей промисловості, млн. дол. США з них	7540	8297	9575	10425	10870
Товари проміжного споживання	5131	5483	6409	7012	7208
темпи зростання до попереднього року, %	78,0	106,86	116,89	109,41	102,80
Споживчі товари	2409	2814	3165	3413	3663
темпи зростання до попереднього року, %	64,56	116,81	112,47	107,84	107,32

Розраховано за [3].

2,8 раза. Продукція такого виду головно (понад 99,0%) використовується домогосподарствами. Водночас практично не відбувається валового нагромадження капіталу, зокрема і в основний капітал. За підсумками 2015–2018 рр., частка валового нагромадження капіталу коливалася від –1,74% у 2015 році до –0,74% у 2018 році [2]. Серед основних споживачів хімічної продукції найбільше імпортних товарів використовують хімічна і харчова промисловість, а також сільське господарство.

Відповідно до нових методологічних засад МВФ, зокрема КПБ6 (керівництво з платіжного балансу, 6-те видання), струк-

Ще однією особливістю хімічної промисловості є надмірна ресурсо- та енергоємність, зумовлена критичним станом основних засобів, високим ступенем зношеності, низькою інноваційністю вітчизняних підприємств і домінуванням низькотехнологічних виробництв.

Упродовж аналізованого періоду сумарний обсяг імпорту хімічної продукції у розрізі товарних груп за кодами УКТЗЕД зростав до 2018 року, а в 2019 році демонстрував дещо спадну тенденцію. Сумарний обсяг імпорту хімічної продукції подано у табл. 2.

Як зрозуміло з табл. 2, питома вага імпорту хімічної продукції (у розрізі 28–38 товарних

Таблиця 2

Сумарний обсяг імпорту хімічної продукції за 2015–2019 рр. *

Роки	Сумарний обсяг імпорту хімічної продукції			
	млн. доларів США *	питома вага, % *	млн. доларів США **	питома вага, % **
2015	5020	13,7	7540	19,4
2016	5620	14,4	8297	20,5
2017	6546	13,2	9575	19,4
2018	7058	12,4	10439	18,6
2019	6812	11,3	10870	18,0

* Розраховано відповідно до українського класифікатора товарів ЗЕД [4].

** Розраховано відповідно до КПБ6 [3].

груп за українським класифікатором товарів ЗЕД (УКТЗЕД) за 2015–2019 рр. у структурі всієї імпортованої продукції знизилася із 13,69% у 2015 році до 11,25%. За методологією МВФ спостерігаємо майже ідентичну ситуацію у динаміці товарної структури імпорту продукції хімічної промисловості. Це підтверджує доволі сильну залежність вітчизняної економіки від імпортної сировини, напівфабрикатів і готової продукції.

Розподіл імпорту хімічної продукції та пов'язаних із нею галузей промисловості за географічними регіонами представлено у табл. 3.

виробництво (С13), виробництво одягу (С14), виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (С 15)).

Особливістю текстильного виробництва з позиції імпортозалежності є висока питома вага кінцевого споживання у структурі використанні імпортної продукції. За даними [2], питома вага кінцевого споживання упродовж 2015–2019 рр. перевищує 84%, а основними споживачами виступають домогосподарства (98%).

Така ситуація зумовлена насамперед мінімальною розвитку вітчизняної легкої промисло-

Таблиця 3

Географічна структура імпорту хімічної продукції за 2015–2019 рр.,%

Регіони світу	2015	2016	2017	2018	2019
Європа	51,4	52,6	52,5	54,1	55,7
Азія	20,1	21,2	20,0	22,6	23,7
СНД	24,0	21,6	23,0	18,9	15,5
Америка	4,1	4,3	4,1	3,9	4,1
Африка	0,4	0,3	0,3	0,4	1,0

Розраховано за [3].

Беззаперечним лідером серед імпортерів хімічної продукції є країни Європи, причому за останні п'ять років частка європейських постачальників зросла із 51,4% до 55,7%. Посилюють позиції щодо імпорту в Україну хімічної продукції та споріднених галузей промисловості азійські країни – їх квота у структурі імпорту теж невпинно зростає. Більше ніж у двічі зросли обсяги імпортованої хімічної продукції з африканського континенту, водночас послаблюється імпортозалежність вітчизняної економіки від хімікатів із країн СНД.

Вітчизняні дослідники [1, с. 71] зазначають, що в географічній структурі українського імпорту товарів хімічної промисловості (основних товарних груп – 28, 29, 31) спостерігаються такі протилежні тенденції: з одного боку, повна або часткова переорієнтація імпорту з РФ на країни Європи та Китай, а з іншого – зростання частки РФ у структурі імпорту окремих товарних позицій основної хімії. Підтримуємо позицію авторів, що за окремими товарними позиціями хімічної продукції потрібно переорієнтувати імпорт на інші географічні терени, або ж налагоджувати процес імпортозаміщення в Україні.

Серед галузей національної економіки, що потерпають від надмірної імпортозалежності, варто виокремити легку промисловість (за кодами КВЕД до неї входить текстильне

виробництво, її надмірною залежністю від давальницької сировини. За аналізований період основні показники, що характеризують динаміку виробництва продукції текстильного виробництва, виробництва одягу та виробів зі шкіри, демонстрували змінні тенденції. Так, індекс продукції легкої промисловості з 2016 року невпинно знижувався, а індекс обсягу реалізованої продукції демонстрував різновекторну динаміку (див. рис. 1).

Варто зауважити, що у структурі реалізованої продукції легкої промисловості переважає виробництво одягу, другу позицію займає текстильне виробництво, третю – виробництво шкіри та виробів з неї. Упродовж аналізованого періоду у структурі реалізованої продукції легкої промисловості домінує виробництво одягу, про що свідчать дані (див. рис. 2).

Позитивні тенденції окреслилися у зростанні обсягів реалізації продукції текстильного виробництва, питома вага якого у 2018 зросла на 11,28 в. п. порівняно з 2015 роком. Щорічне зниження обсягів реалізованих товарів зі шкіри (із 30,72% у 2015 році до 22,45% у 2018 році) сигналізує про те, що продукція такого виду заміщується імпортними аналогами.

Проаналізуємо динаміку ввезення на територію України продукції легкої промис-

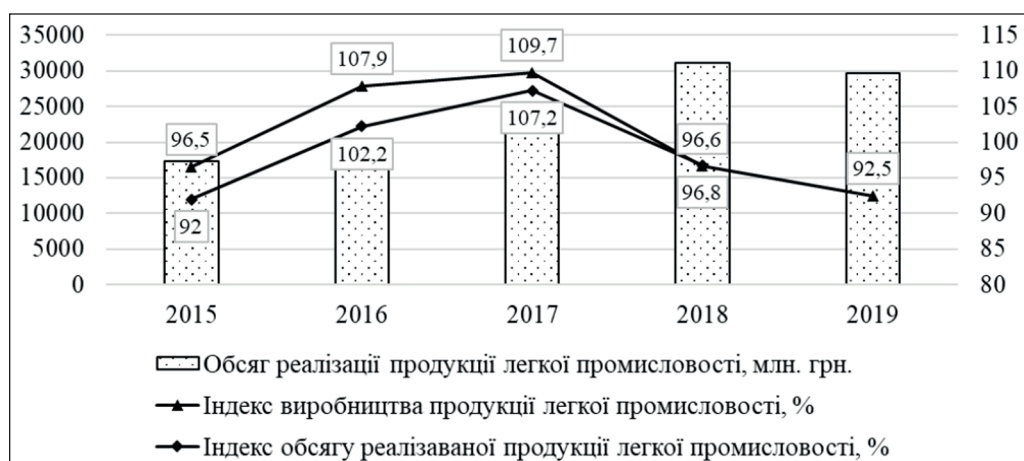

Рис. 1. Індекси продукції легкої промисловості та обсягів реалізації за 2015–2019 рр. [5]

Рис. 2. Структура реалізованої продукції легкої промисловості в Україні (за видами виробництв), % [5]

ловості за 2015–2018 рр. у розрізі її основних видів (табл. 4).

Із даних, відображених у табл. 4, можна простежити такі основні тенденції:

– «левоу» частку у структурі імпорту займають текстильні матеріали та текстильні вироби, хоч за три роки (2017–2019 рр.) спостерігаємо незначну тенденцію до їх зниження;

Таблиця 4

Структура продукції легкої промисловості у товарній структурі імпорту

Рік	Шкури необроблені, шкіра вичинена		Текстильні матеріали та текстильні вироби		Взяття, головні убори, парасольки	
	млн. дол. США	%*	млн. дол. США	%*	млн. дол. США	%*
2015	167,4	9,15	1414,6	77,29	248,3	13,57
2016	208,8	10,32	1545,7	76,37	269,4	13,31
2017	251,3	11,13	1738,7	77,03	267,1	11,83
2018	284,9	10,70	2011,7	75,58	365,1	13,72
2019	283,0	9,03	2376,0	75,85	473,5	15,12

* Питома вага у структурі імпорту продукції легкої промисловості. Розраховано за [6].

це зумовлено надмірною відкритістю вітчизняної економіки, зокрема у цій сфері, практичною відсутністю продукції імпортозаміщення та переважанням толінгових схем;

– поступове нарощування імпорту взуття, що можна пояснити, з одного боку, усталеним стереотипом про вищу якість імпортного взуття, а з іншого, – скороченням внутрішнього виробництва шкіри та виробів з неї;

– приблизно десяту частину всієї імпортованої продукції легкої промисловості становлять шкіри необроблені та вичинені, причому така тенденція зберігається доволі тривалий період;

– текстильне, виробництво одягу та шкіри у структурі переробної промисловості належить до низькотехнологічних галузей, відтак імпортозалежність від такого виду товарів можна вважати однією із загроз економічній безпеці держави.

Про зростання імпортозалежності текстильного виробництва свідчать також дані офіційних джерел Державної фіскальної служби України. Так, імпорт текстилю та виробів із текстилю (ХІ товарна група УКТЗЕД) зріс із 1418 млн дол. США 2015 року до 2165 млн дол. США 2019 року, або у 1,5 раза (рис. 3). Варто також зауважити, що питома вага текстильної продукції у загальній структурі імпорту товарів не перевищує 4,0%, причому переважають тканини із синтетичних комплексних ниток, бавовняні тканини, гумові нитки та корд.

74,8 тис. дол. США, натомість у 2015 році – 364,9 тис. дол. США та 0,6% відповідно [6].

За результатами дослідження [7], збільшення в Україні кількості підприємств, які займаються переробкою давальницької сировини, зумовлює низку деструктивних чинників, а відтак і загроз економічній безпеці. Насамперед йдеться про перетворення України на «полігон» дешевої робочої сили для іноземних виробництв із високою часткою доданої вартості, посилення імпортової залежності від давальницької сировини, втрату експорторієнтованого потенціалу щодо нарощування високотехнологічної продукції, зниження обсягів прямих іноземних інвестицій.

Потерпає від надмірної імпортової залежності у секторальному розрізі вітчизняної економіки і деревообробна промисловість.

Важко не погодитися з авторами [8], що зростання експортоорієнтованості української деревообробної промисловості в частині збільшення обсягів експорту деревообробної продукції з низьким ступенем переробки сировини є швидше негативною, аніж позитивною ознакою економічного розвитку, зокрема, з позиції екологічної безпеки. Цю тезу можна підтвердити статистичними даними щодо структури експорту деревообробної продукції у розрізі товарних груп. Так, упродовж останніх п'яти років у структурі експорту зростає частка продукції з низьким рівнем технологічності. Приміром, у 2018 році експорт

Рис. 3. Сумарний обсяг текстилю та виробів з текстилю у 2015–2019 рр., млн дол. США [4]

Вітчизняна легка промисловість використовує імпортовану давальницьку сировину, яка у відсотках до загального обсягу у 2019 році становила 15,5%, а у вартісному вимірі – 486,2 млн дол. США; у 2015 році аналізовані показники дорівнювали 391,2 млн дол. США та 16,5% відповідно. Імпорт готової продукції з давальницької сировини у 2019 році становив 0,3%, або

дерево та виробів із деревини (44 товарна група) досягнув 73,05% від загального обсягу експорту. Водночас аналіз структури імпорту деревообробної продукції у розрізі товарних груп сигналізує про невпинне зростання імпорту цієї продукції, особливо з високим ступенем обробки сировини (особливо 48 товарної групи). Розгорнуту структуру

імпортозалежності деревообробної промисловості України подано у табл. 5.

Вітчизняна промисловість значною мірою залежить від імпортованої маси з деревини

Таблиця 5

Структура імпорту деревообробної продукції у розрізі товарних груп, %

Товарна група	2015		2016		2017		2018	
	Імпортна вартість, тис. дол. США	%	Імпортна вартість, тис. дол. США	%	Імпортна вартість, тис. дол. США	%	Імпортна вартість, тис. дол. США	%
44	139909	13,62	187465	16,86	271402	22,65	294489	21,20
45	6840	0,67	7547	0,68	6500	0,54	7535	0,54
46	1714	0,17	1743	0,16	2237	0,19	1874	0,13
47	95429	9,29	84226	7,57	93536	7,81	128612	9,26
48	752660	73,27	798856	71,83	792946	66,18	923512	66,48
49	30733	2,99	32333	2,91	31573	2,64	33097	2,38
Всього	1027285	100	1112170	100	1198194	100	1389119	100

Розраховано за [4].

Аналізуючи дані, висвітлені у табл. 5, зауважимо, що у структурі деревообробної продукції «левою» частку займає продукція з високим ступенем переробки сировини. Йдеться насамперед про товарну групу 48 «Папір і картон; вироби з них», питома вага якої хоч і демонструє певну спадну динаміку за 2015–2018 рр. – 66,48% 2018 року проти 73,27% 2015 року. Однак темпи зниження є незначними. Загалом можемо вважати, що зменшення обсягів імпорту продукції з вищим ступенем переробки сировини є ознакою імпортозаміщення такої продукції.

Доволі мінливу динаміку демонструє продукція товарної групи 44 «Деревина і вироби з деревини, деревне вугілля», частка якої у структурі імпорту деревообробної продукції неспинно зростала із 13,62% у 2015 році до 22,65% у 2017 році. Хоч у 2018 році її частка знизилася до 21,20%, проте у вартісному вираженні обсяги продукції цієї товарної групи щороку зростали, відтак за аналізований період збільшилися у 2,1 раза.

або з целюлози (47 товарна група), обсяги якої неспинно зростають і в загальній структурі імпорту деревообробної продукції посідають третю позицію. У 2015–2018 рр. практично однаковою частку займає 47 товарна група «Друкована продукція» – близько 3%, тоді як спостерігаємо щорічне зростання імпортової вартості товарів цієї групи.

Про рівень імпортозалежності деревообробної промисловості сигналізує частка імпортованої продукції у проміжному та кінцевому споживанні. Так, у 2018 році частка імпорту деревообробної продукції (групи С13-С15 за кодами КВЕД) порівняно з 2015 роком знизилася на 10,22 в.п. – із 92,4% до 82,18%. Водночас цей же показник у кінцевому споживанні збільшився на 9,61 в.п. – із 7,57% у 2015 році до 17,18% у 2018 році.

Динаміку проміжного та кінцевого споживання, а також валового нагромадження капіталу подано у табл. 6.

Таблиця 6

Динаміка проміжного та кінцевого споживання виробництва деревини, паперу, поліграфічної діяльності та тиражування у структурі використання імпортової продукції, %

Показник	2015	2016	2017	2018	Відхилення (+/-)		
					2016–2015	2017–2016	2018–2017
Проміжне споживання, %	92,39	91,69	82,23	82,18	-0,7	-9,46	-0,05
Кінцеве споживання, %	7,57	7,65	17,13	17,18	0,08	9,48	0,05
Валове нагромадження капіталу, %	0,04	0,66	0,64	0,64	0,62	-0,02	0

Розраховано за [2].

Дані табл. 6 свідчать про зростаючу тенденцію використання імпортованої продукції деревообробної промисловості кінцевими споживачами, зокрема домогосподарствами, та цілковиту відсутність валового нагромадження капіталу.

Резюмуючи, можна наголосити на домінуванні у структурі імпорту деревообробної продукції товарів із високим рівнем технологічної обробки. Натомість продукція вітчизняної деревообробної промисловості характеризується надмірною енерго- та ресурсомісткістю. Як зазначають Л. Созанський та Л. Коваль, українська деревообробна промисловість не забезпечує необхідною продукцією виробничого призначення меблеву промисловість і сектор будівництва. Попит на продукцію кінцевого споживання меблевої промисловості на внутрішньому ринку на понад 90% забезпечується імпортом [8].

Висновки

Проведений аналіз дає змогу зробити такі висновки:

– українська хімічна промисловість, яка забезпечує продукцією майже усі види економічної діяльності, значною мірою залежить від імпортних поставок як сировини, так і готових товарів. Про це свідчить високий рівень імпортозалежності у сегменті проміжного споживання (понад 80%);

– у географічній структурі імпорту продукції хімічної промисловості за 2015–2019 рр. окреслилися позитивні тенденції щодо зниження імпортозалежності від поставок із країн СНД, натомість зросли імпортні надходження з країн Європи, Китаю та Америки;

– легка промисловість України значною мірою залежить від давальницької сировини

та використання толінгових схем, у товарній номенклатурі переважають імпортовані текстильні матеріали та текстильні вироби (понад 75%), індекси виробництва продукції легкої промисловості та обсягу реалізованої продукції демонструють стадну тенденцію з 2017 р.;

– у структурі імпорту деревообробної промисловості переважає продукція з високим рівнем технологічної обробки (48 товарна група), на проміжне споживання припадає понад 80%, валове нагромадження капіталу у цьому секторі практично відсутнє;

– особливістю вітчизняної хімічної, деревообробної промисловості є висока витратність виробництва, яка наближається до 90% [2] та є найвищою серед країн ЄС. Основною причиною цього є висока зношеність основних засобів, надто висока енерго- та матеріалоемність, тобто домінування низьких технологічних виробництв (III–IV технологічного укладу).

Реальна ситуація з надмірною імпортозалежністю ключових галузей національної економіки, хронічний від'ємний торговельний баланс є сигналами для реалізації ефективної політики імпортозаміщення. Вважаємо, що цей процес є каталізатором структурних зрушень в економіці та передумовою інноваційного розвитку, а відтак – нарощуванням експортного потенціалу вітчизняних товаровиробників.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є аналіз ефективності політики імпортозаміщення з позиції зміцнення економічної безпеки держави та інтегральне оцінювання імпортозалежності основних секторів вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Ішук С. О., Созанський Л. Й. Виклики та перспективи розвитку хімічної промисловості України. *Економіка промисловості*. 2019. № 1. С. 65–80.
2. Таблиця «витрати-випуск» України за 2018 рік в основних цінах. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tv_18.pdf (дата звернення: 22.05.2020).
3. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання «Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції» (МВФ, 2009). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> (дата звернення: 19.05.2020).
4. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД (тисяч доларів США). URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f11> (дата звернення: 15.05.2020).
5. Індеси промислової продукції за видами діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.05.2020).
6. Зовнішня торгівля товарами та послугами. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2020).
7. Ішук С. О., Созанський Л. Й., Косовська В. В. Тенденції розвитку легкої промисловості в Україні: регіональні аспекти. Науково-аналітична записка / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», Львів, 2019. 35 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20190602b.pdf> (дата звернення: 25.05.2020).

8. Созанський Л. Й., Коваль Л. П. Тенденції зовнішньої торгівлі продукцією деревообробної промисловості в Україні і країнах ЄС. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7552> (дата звернення: 15.04.2020).

References

1. Ishchuk, S. O., & Sozanskyi, L. Y. (2019). Vyklyky ta perspektyvy rozvytku khimichnoi promyslovosti Ukrainy [Challenges and prospects for the development of the chemical industry of Ukraine]. *Ekonomika promyslovosti (Industrial economics)*, 1, 65–80 [in Ukr.].
2. Tablytsia «vytraty-vypusk» Ukrainy za 2018 rik v osnovnykh tsinakh [Table "cost-output" of Ukraine for 2018 in basic prices]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tv_18.pdf [in Ukr.].
3. Statystyka zovnishnoho sektoru Ukrainy za metodolohiieiu 6-ho vydannia kerivnytstva z platizhnoho balansu ta mizhnarodnoi investytsiinoipozytsii (MVF 2009) [External sector statistics of Ukraine according to the methodology of the 6th edition of the "Balance of Payments and International Investment Position Manual" (IMF, 2009)]. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> [in Ukr.].
4. Sumarnyi obsiah importu ta eksportu u rozrizi tovarnykh pozytsii za kodamy UKTZED (Tysiach Dolariv SShA) [Total volume of imports and exports in terms of commodity items by UKTZED codes (thousands of US dollars)]. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/ms/f11> [in Ukr.].
5. Indeksy promyslovoi produktsii za vydamy diialnosti [Indices of industrial production by type of activity]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Zovnishnia torhivlia tovaramy ta posluhamy [Foreign trade in goods and services]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukr.].
7. Ishchuk, S. O., Sozanskyi, L. I., & Kosovska, V. V. (2019). Tendentsii rozvytku lehkoï promyslovosti v Ukraini: rehionalni aspekty [Trends in light industry development in Ukraine: regional aspects]. *Naukovo-analitychna zapyska / DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy»* (Scientific and analytical note / Government Agency "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine"). Lviv. Retrieved from <https://ird.gov.ua/irdp/e20190602b.pdf> [in Ukr.].
8. Sozanskyi, L. I., & Koval, L. P. (2019). Tendentsii zovnishnoi torhivli produktsiieiu derevoobrobnoi promyslovosti v Ukraini i krainakh YeS [Trends in foreign trade in wood products in Ukraine and EU countries]. *Efektivna ekonomika (Efficient economy)*, 12. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7552> [in Ukr.].

*Стаття: надійшла до редакції 04.08.2020
прийнята до друку 29.09.2020*

*The article: is received 04.08.2020
is accepted 29.09.2020*